

ZE KAN BETER

Wat het betekent om hoogbegaafd
te zijn — als vrouw

ZE KAN BETER

Noor Beke

Auteur: Noor Beke
Coverdesign: Noor Beke
ISBN: 9789403812779
Copyright © 2025 door Noor Beke

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt — in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke andere manier dan ook — zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

De inhoud van dit boek is gebaseerd op persoonlijke ervaringen en inzichten. Hoewel delen herkenning kunnen oproepen, is elk leven uniek. Deze uitgave is bedoeld als inspiratie, niet als vervanging van professionele begeleiding.

1. Proloog: Anders dan de rest

Ik herinner me niet anders dan dat ik anders was. Terwijl andere kinderen speelden of hun plek in de groep leken te vinden zonder erover na te denken, voelde ik mij een toeschouwer. Alsof ik het leven bekeek door een glazen wand, dichtbij maar onbereikbaar. Niet omdat ik niet mee wilde doen, maar omdat ik simpelweg anders functioneerde. Sneller, diepgaander, gevoeliger. Dat merkte ik al vroeg, zonder dat iemand het me uitlegde. Niemand gaf woorden aan wat ik voelde. Het was er gewoon.

Het is vreemd hoe een mens kan opgroeien zonder zichzelf werkelijk te begrijpen. Alsof je de handleiding mist van het systeem waarin je geboren bent. Dat systeem was bij mij zowel mijn gezin, als de school, als de samenleving waarin ik opgroeide. En ik? Ik was een kind met een hoofd vol vragen, een tomeloze nieuwsgierigheid, een scherp oog voor detail, en een radar voor onechtheid. Ik registreerde alles – de stemmingen van volwassenen, de spanningen in de kamer, de onderhuidse bedoelingen achter woorden.

Ik voelde me vaak buitenstaander, ook in mijn eigen familie. Niet omdat ik niet geliefd was – al voelde dat soms ook zo – maar omdat ik anders dacht. Terwijl zij opgingen in dagelijkse beslommeringen en praktische zorgen, liep ik rond met vragen over het leven, de dood, de zin van alles. Ik observeerde, analyseerde, trok conclusies die ik vaak maar voor mezelf hield. Want wanneer ik ze uitsprak, voelde ik het ongemak van anderen.

“Wat zeg jij nou weer?”, “Doe normaal”, “Je denkt veel te moeilijk.”

Die stilte was het pijnlijkst. Want het betekende afwijzing. Niet in woorden, maar in afgewende blikken, in de manier waarop mijn opmerkingen gepareerd werden met grapjes of werd gedaan alsof ik niets gezegd had. Mijn anders-zijn werd niet benoemd, laat staan erkend. En dus leerde ik het te verbergen, zoals zovelen met een niet-herkende hoogbegaafdheid doen. Camoufleren. Mezelf kleiner maken. Stil zijn wanneer ik het liefst iets wilde uitleggen. Lachen om dingen die ik eigenlijk niet grappig vond.

Wat ik me als kind niet realiseerde, maar nu als volwassene wel, is dat deze strategieën me ver van mezelf dreven. Ze werkten tijdelijk, maar de prijs was hoog: vervreemding, innerlijke onrust, verlies van eigenwaarde. Want hoe blijf je jezelf trouw als je je voortdurend aanpast? Hoe behoud je je innerlijke vuur wanneer je steeds maar het gas terugdraait om de ander niet te overstemmen?

Pas veel later ontdekte ik dat wat ik ervaarde een naam had: hoogbegaafdheid. En dat het veel meer is dan slim zijn of goed kunnen leren. Dat het gaat over intensiteit, creativiteit, een hoge gevoeligheid, een niet-aflatende drang om te begrijpen. Over rechtvaardigheidsgevoel, over authenticiteit, over het onvermogen om zomaar mee te draaien in systemen die niet kloppen. En ineens vielen de puzzelstukken op hun plek.

Toch was dat besef geen bevrijding, althans niet meteen. Want wat doe je met zo'n inzicht als je al decennia hebt geleefd vanuit het idee dat jij het probleem bent? Dat jij de lastige bent, degene die "te veel", "te moeilijk", "te kritisch" is? Hoe herschrijf je een levensverhaal waarin jouw kern jarenlang niet werd gezien?

Dit boek is mijn poging daartoe. Mijn verhaal van het langzaam ontwarren van die knopen, van het terugvinden van mijn eigen stem. Van het erkennen van pijn, verlies, miskenning – én van kracht, inzicht, verbondenheid. Ik schrijf dit niet alleen voor mezelf, maar ook voor anderen die dit herkennen. Want ik weet inmiddels dat ik niet de enige ben. Dat er velen zijn die zich aanpassen, zwijgen, lijden onder een maatschappij die nog altijd een smal beeld heeft van wat hoogbegaafdheid is.

Hoogbegaafdheid is geen keuze. Het is geen luxeprobleem. Het is geen garantie op succes. Het is een manier van zijn, die prachtige mogelijkheden biedt, maar ook uitdagingen kent – zeker als je niet begrepen wordt. En dat is nog vaak het geval, zelfs in 2025. Zeker als je daarnaast vrouw bent, ouder, of te maken hebt met een fysieke beperking. Dan wordt je intellect al helemaal niet meer serieus genomen. Dan gaan deuren dicht die open zouden moeten staan.

Ik ben inmiddels zestig. En hoewel ik oprecht blij ben met mijn hoogbegaafdheid, blijft het tot op de dag van vandaag een beladen thema. Ik heb lang

geaarzeld of ik dit boek wel wilde schrijven, laat staan publiceren. En ik doe het nog steeds niet onder mijn eigen naam. Niet uit schaamte – maar uit zelfbescherming. Ik weet wat het oordeel van de buitenwereld kan doen. Hoe hardnekkig de misverstanden zijn. Hoe snel mensen je arrogant vinden, of denken dat je overdrijft.

Maar ik weet ook hoe belangrijk herkenning is. Hoe helend het kan zijn om eindelijk in woorden terug te lezen wat jij al je hele leven voelt. Daarom schrijf ik dit boek toch. Voor jou, die dit herkent. Voor de ander die niet weet wat er in jouw hoofd speelt. En ook voor mezelf, om eindelijk onomwonden te zeggen: dit ben ik. Dit is mijn verhaal. En ik heb iets te vertellen.

2. Kleuterjaren: De wereld ontdekken

Persoonlijke inleiding

De eerste herinneringen ruiken naar hout, krijt, en korenbloemen. Mijn kleuterschool was niet veel meer dan een stel houten noodgebouwen, geplaatst aan de rand van een in aanbouw zijnde wijk. Geen bakstenen paleisje met glijbaan of betegeld schoolplein, maar barakken in een zee van aarde en zomerwind. Rondom groeiden nog korenvelden – echte, wuivende velden, met klaprozen en korenbloemen ertussen. Alsof mijn wereld zich nog niet helemaal had laten temmen door de stad.

Ik was een kleuter met een grote woordenschat, leerde mezelf al vroeg lezen en schrijven. Ik herinner me hoe ik letters opving als schatten en ze rangschikte tot woorden, alsof ik daarmee iets wezenlijks begreep wat anderen niet zagen. Ik vond het vanzelfsprekend, al had ik ergens wel het gevoel dat het niet zo hoorde. De andere kinderen waren nog bezig met kralen rijgen en puzzels maken. Ik schreef mijn naam, las bordjes, stelde vragen waar de juf soms geen antwoord op had.

Toch voelde ik me niet bijzonder. Niet uitzonderlijk. Er werd thuis niets van gezegd. Er werd sowieso niet veel gesproken over gevoelens, talent of anders-zijn. Dus ik observeerde, analyseerde, paste me aan – of probeerde dat in elk geval.

Wetenschappelijke verdieping

Hoogbegaafde kinderen onderscheiden zich vaak al op jonge leeftijd door een versnelde cognitieve ontwikkeling. Veel van hen laten een vroege taalontwikkeling zien, leren zichzelf lezen en schrijven, en zijn intens nieuwsgierig.

De literatuur spreekt van "asynchrone ontwikkeling": een term die aangeeft dat de cognitieve, emotionele en fysieke ontwikkeling niet gelijktijdig verlopen. Een kind kan verbaal zeer sterk zijn, terwijl de fijne motoriek of sociale vaardigheden nog volop in ontwikkeling zijn.

Wat opvalt is dat deze kinderen hun wereld vaak anders beleven – diepgaander, analytischer, en met een verhoogde zintuiglijke gevoeligheid. In veel gevallen passen ze zich aan aan hun omgeving, waardoor hun capaciteiten onopgemerkt blijven.

Volgens psycholoog Linda Silverman, die veel schreef over "visueel-ruimtelijke leerlingen" en asynchrone ontwikkeling, is er bij jonge hoogbegaafde kinderen vaak sprake van innerlijke verwarring: ze merken dat ze anders zijn, maar begrijpen niet waarom.

In de jaren zestig en zeventig, waarin mijn schooltijd begon, was er weinig tot geen aandacht voor hoogbegaafdheid. Het onderwijs was gericht op de middengroep; afwijken van de norm – zowel naar beneden als naar boven – was eerder lastig dan interessant. Hierdoor kregen veel kinderen,

zoals ik, niet de bevestiging of begeleiding die ze nodig hadden om hun potentieel te begrijpen, laat staan te ontwikkelen.

Reflectie en integratie

Terugkijkend zie ik hoe mijn vroege ontwikkeling opviel, maar nergens echt werd opgemerkt. Niet door mijn ouders – voor wie school vooral een plicht was – en ook niet door de leerkrachten, die vooral controle wilden over een grote klas. Ik herinner me het gevoel van 'anders zijn', niet in de vorm van trots, maar als een lichte verwarring, soms zelfs schaamte. Waarom deed ik iets wat anderen nog niet deden?

Het heeft me lang onzeker gemaakt. Want als niemand zegt dat je slim bent, en je voelt je toch vreemd, dan is het moeilijk om te vertrouwen op je eigen indrukken. Ik paste me aan, stopte mijn vragen weg, deed alsof het allemaal normaal was. Maar ergens bleef ik zoeken naar een teken dat het klopte, dat ik niet gek was of 'lastig'.

Afsluiting

De wereld van mijn kleutertijd was klein, begrensd door korenvelden, houten gebouwen en gezichten die me niets spiegelde. En toch was er al een innerlijke wereld in mij die veel groter was – vol woorden, beelden, vragen. Ik wist het nog niet, maar ik droeg al een ander kompas in mij. Een dat

me, ondanks alles, zou blijven trekken naar betekenis, naar helderheid, naar mezelf.

3. Basisschool: Ze kan beter